

– Kuća Brajac

Ovom pričom završiću ciklus priča o starim kućama u Starčevu. Razlog za to nije samo što je kuća izgrađena među zadnjima iz mojih natpisa, nego i to što sam najveći dio detinjstva proveo u toj kući. Kuća Brajac izgrađena je kako na samom pročelju i piše davne 1926. godine na mestu gde je stajala još starija Brajčeva kuća, a tu staru su gradili još vojnici austrijske carice Marije Terezije, kada se Starčevo formiralo kao naselje i to od naboja (nabijene ilovače), jer Brajčevi su već bili u selu, a samo doseljenici koji su organizirano došli imali su pravo na zidanice. Brajčevi su do tada na svom ograđenom imanju imali zemunicu, a zbog planskog izgleda sela, tadašnje vlasti su ih premestile do novoformiranog šora, ali im je u vlasništvo ostalo već ograđeno imanje. Iz ovog razloga Brajčev plac čine dva spojena pravougaonika, a zemunica je bila u onom unutrašnjem pravougaoniku odmah s leve strane ulaza u njega. Tipičan je primer Banatske arhitekture toga doba i spada u klasičnu gradnju. Pročeljem je okrenuta Ulici Matije Gupca i ima pet prozora, po dva na krajnjim sobama, a široki trokrilni prozor na srednjoj sobi. Kako je kuća na uglu s Grobljanskom ulicom, na boku je imala dva prozora sa šalonima, jedan na velikoj sobi, a drugi na kujni. Pored kuće s Grobljanske ulice bio je kapidžik, dok je između kuće i ambara kojeg više nema bila velika kapija kao glavni ulaz u dvorište. Sobe su ostale su onakve kakve su bile, takodje forauz i kujna, a od komare gde je bio ulaz u podrum i lotre za tavan napravljeno je kupatilo, s time da je ostavljen prolaz za podrum koji je i imao ulaz direktno iz dvorišta, kao i lotre za tavan.

Sve prostorije su bile velike i čovek se u njima osećao zaista komotno. Sve sobe, kao i forauz bile su patosane tj. podovi su bili od kvalitetnih dasaka premazanih oker žutom uljanom bojom, sobe su na plafonu i na zidovima imale moleraje, a prednji prozori su imali roletne. Kuća je imala visoki cokl, što znači da je imala četiri stepenice do ulaska u forauz, a sama vrata su dupla dvokrilna, a unutrašnja su ostakljena vitrajima tj. okna su ostakljena raznobojnim staklima. Prozor na forauzu je duboki jednostruki, takodje sa vitrajima, kako je i priličilo za tadašnju gradnju i opremanje.

Dve velike sobe bile su nameštene klasično, s dva kreveta, dvokrilnim ormarom i obaveznom fijokom, s time da je soba na ćošku imala po sredini i veliki astal i to još na razvlačenje, tako da je za tim stolom mogla da sedi povećća grupa ljudi. Srednja soba bila je s posebnim nameštajem, u duhu građanskog stila toga vremena. Imala je kombinirani ormar, stčić s nekoliko stolica, i umesto kreveta kauč s dodatkom noćnog ormarića i vitrinom. Soba je priredjena za mog ujaka koji se školovao i pretpostavke su bile da će je jednog dana koristiti kao mladi intelektualac.

U kući su od izgradnje živeli moja prabaka Terezija, moj deda Mišo Brajac i bajka Marica, ujak Joso, moja mama Lenka i tejkica Reza. Tek nakon Drugog svetskog rata njeni stanovnici polako su se počeli osipati.

Ujka Joso je nakon studija medicine u Zagrebu, napustio tadašnju Jugoslaviju o otišao za Kanadu, a Lenka i Reza svoje životne partnere našle su u samom Starčevu. Dejko Mišo Brajac i bajka Marica živeli su u kući, iako teško, skromnim životom sve bajkine smrti 1971. godine, a dejko do kraja '80-tih, kada, zbog starosti, nemogućnosti održavanja i usamljeničkog života je prodaje te odlazi kod kćerke i zeta Zoljarovih.

Kuća Brajac još jednom menja vlasnike i postaje kuća Prvulj, za koje se nadam da će kući ponovno vratiti stari sjaj sebi na ponos i selu na izgledu.

Za kuću su vezane mnoge dogodovštine i događaji, a za to bi trebalo više vremena i više

SEĆANJA NA STARE KUĆE

Napisao Vinko Rukavina
utorak, 15 januar 2013 11:39

prostora. Možda kojom drugom prilikom.